

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Dvouleté děti v mateřské škole v České republice

Vypracovala: Lucie Wackenreutherová

Vedoucí práce: Mgr. Eva Svobodová

České Budějovice 2024

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.“

V Českých Budějovicích, 25. června 2024

Lucie Wackenreutherová

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce, Mgr. Evě Svobodové, za trpělivé vedení a konzultace. Dále děkuji Bc. Gabriele Sacherové, za poskytnutí materiálů k vypracování mé kvalifikační práce a cenné rady.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou vzdělávání dětí mladších 3 let v běžných mateřských školách na území České republiky, popisuje specifika těchto dětí a jejich potřeby, seznamuje s legislativou a možnostmi podpory pro mateřské školy. Práce se dělí na část teoretickou a praktickou. V teoretické části se práce věnuje historii institucionalizovaného vzdělávání dětí mladších 3 let, dále fyzickými a psychickými specifikami, posuzuje výhody a nevýhody vzdělávání dvouletých dětí. V praktické části proběhlo výzkumné šetření pro ředitele a ředitelky mateřských škol na území ČR zaměřené na zmapování reálného umístování dětí mladších 3 let do mateřských škol v ČR, připravenost škol na vzdělávání těchto dětí a postavení ředitelů těchto škol k přijímání těchto dětí. Dotazníkové šetření proběhlo formou uzavřených otázek s možností výběru a jeho výsledky byly vyhodnoceny pomocí grafů s komentářem.

Klíčová slova:

Dvouleté děti, mateřská škola, Česká republika,

Abstract:

This bachelor thesis deals with the issue of education of children under the age of 3 in preschools in the Czech republic, describes specificity of these children and their needs, introduces legislation and support options for preschools. Thesis is divided to theoretical and practical part. The theoretical part is dedicated to the history of institutionalized education of children under 3 years of age, physical and psychological specificities, compares positives and negatives of education of two years old children. In the practical part, an research survey was conducted for principals of preschools in the Czech republic to map the actual placement of children under the age of 3 in preschools, their preparedness to educate those children and their stance to admitting children with specificities. The survey was conducted in the form of closed questions with the option of choosing, and its results were evaluated using graphs with comments.

Keywords:

Two years old children, kindergarten, czech republic

Obsah

ÚVOD	1
1 TEORETICKÁ ČÁST	2
1.1 Historie vzdělávání dětí na území ČR	2
1.1.1 Institucionalizované vzdělávání dítěte v ČR	2
1.2 Specifika dvouletých dětí	6
1.2.1 Fyzická	6
1.2.2 Psychická	7
1.2.3 Vývojové problémy batolecího věku	12
1.3 Legislativa	13
1.3.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	13
1.3.2 Podmínky vzdělávání	15
1.4 Výhody a nevýhody vzdělávání dvouletých dětí	21
2 PRAKTICKÁ ČÁST	23
2.1 Výsledky dotazníku	25
2.2 Zkušenosti z praxe	34
2.3 Diskuze	37
Závěr	38
Seznam použitých zdrojů	40
Seznam příloh	42

ÚVOD

Dvouleté děti ve školském zařízení byly a jsou stále velmi diskutované a kontroverzní téma nejen v pedagogické společnosti. Společnost se v této diskusi nejčastěji rozděluje na dvě poloviny – na ty, kdo se zařazením dvouletých dětí do mateřských škol souhlasí, a na ty, kdo je proti zařazování. Nutno podotknout, že ve srovnání s ostatními státy světa má Česká republika jednu z nejdelších rodičovských dovolených vůbec. Přesto však dochází ke sporům ohledně toho, zda děti ve věku 2 let mají či nemají být zařazovány do předškolních zařízení. Zdeněk Matějček se k problematice jeslí a brzkého zařazení dítěte do institucí bez přítomnosti rodičů ve své knize *„Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte“* z roku 2005 vyjádřil takto: *„Rozhodující argumenty proti tzv. kolektivní (mimorodinné) výchově dětí v tak útlém věku přicházejí z naší vývojové psychologie. Nejrůznější šetření, včetně těch prováděných v naší zemi, ukázala, že jsou zařízení především ku prospěchu dospělých, nikoliv dětí, a že z vývojového hlediska jsou předčasná.“* Matějček, 2005, str. 133

Tato kvalifikační práce se ohlíží za historií institucionálního vzdělávání na území České republiky, seznamuje s platnou i minulou legislativou a v praktické části hodnotí začleňování dvouletých dětí do českého školství školského systému z pohledu ředitelů a ředitelek mateřských škol na území České republiky

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Historie vzdělávání dětí na území ČR

1.1.1 Institucionalizované vzdělávání dítěte v ČR

V průběhu 19. století se objevují i zařízení, které nahrazovaly rodinnou péči – nalezince jako nejstarší zařízení, sirotčince, pro péči o děti bez rodičů, dětské nemocnice pro děti krátkodobě nemocné, nebo chorobince. Kromě zařízení nahrazujících rodinnou péči se zde objevují i instituce pro péči o děti zaměstnaných rodičů. Mezi takové patřily opatrovny, jesle, dětské zahrádky a mateřské školy. (Splavcová, 2016)

Jesle

Vznik prvních českých jeslí je datován k roku 1884 ve školní budově u sv. Ducha. Jejich primární význam byla zdravotní a sociální péče pro rodiny z nejslabších sociálních vrstev. (Mišurcová, 1980 at Splavcová, 2016)

Největší rozkvět jeslí probíhal v poválečném období, kvůli nutnosti zapojení žen do pracovního procesu. Avšak v průběhu 50. a 60. let 20. století se staly velmi kritizovaným zařízením odborníky i veřejností. Jedním z nejvíce kritizovaných faktů byla dlouhá doba pobytu dítěte, kdy dítě leckdy trávilo v jeslí celý týden. Odloučení od rodiny nemělo pozitivní vliv na dítě ani na rodiče, přesto však budování státu a potřeby společnosti byly vnímány jako důležitější. Jesle byly striktně zdravotnickým prostředím, které se stejně jako doba pobytu stalo terčem kritiky. *„Pečovatelky v uniformách, bílé stěny, sterilní podmínky, pevný režim a určený výchovný program.“* (Splavcová, 2016, str. 13)

Změna přichází v roce 1966, kdy byl vydán zákon č. 22/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, který vymezuje jesle jako zvláštní dětská zařízení. K zákonu následně přibylo několik vyhlášek vydané ministerstvem zdravotnictví, rozdělující jesle dle provozu na denní, týdenní a nepřetržité, a podle zřizovatele na jesle územní, závodní a družstevní. Prostředí a kvalita jeslí

procházela neustálým zlepšováním, zejména díky novým poznatkům z oblasti medicíny a vývojové psychologie

Na základě zákona č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních začaly být jesle a k nim připojené mateřské školy považovány za předškolní instituce.

Vlivem společenského posunu a převažování názoru, že děti mají být co nejdéle doma s matkou, došlo v průběhu 90. let k zásadní změně v předškolním vzdělávání. *„Snížila se porodnost, prodloužila doba rodičovské dovolené až na čtyři roky. Jesle byly novelou zákona č. 390/1991 Sb. o předškolních zařízeních a školských zařízeních ze zákona vypuštěny.“* (str. 14, Splavcová, 2016) Z důvodu nedostatku dětí klesala kapacita mateřských škol a téměř vymizení jeslí.

Ačkoliv se na přelomu století opět postupně zvedala porodnost a tím i poptávka po předškolních zařízeních, jesle se již neobnovily a kapacity mateřských škol nedostačovaly poptávce po umístění dětí ani ve věku tří let. Na celou situaci reagovala Evropská rada v roce 2002 v Barceloně svým doporučením všem členským státům o poskytnutí péče pro předškolní děti a to tak, *„... aby do roku 2010 byly schopny poskytovat péči pro nejméně 90 % dětí ve věku od tří let do věku povinné školní docházky a pro nejméně 33 % dětí mladší tří let.“* (Splavcová, 2016, str. 14)

Na rozdíl od mateřských škol se vývoj jeslí posunoval opačným směrem a postupně byly jesle úplně zrušené. Došlo k tomu zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování, když ministerstvo zdravotnictví vyjmulolo jesle ze seznamu zdravotnických zařízení. *„Na základě odkladu účinnosti zákona ukončily poslední jesle definitivně činnost k 31.12.2013.“* (Splavcová 2016, str. 16)

Mateřské školy

Mateřské školy během příprav zákona 561/2004 Sb., o předškolním základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, neměly dostatečné kapacity pro děti od 3 let. Školský zákon nově počítá s umístováním do mateřských škol děti straší tří let, a děti mladší se tudíž dostávají mimo zájem institucí, o umístování dětí mladších tří let ztratili zájem i rodiče. (Splavcová, 2016)

„V současné době poptávka po institucích pečující o děti do tří let silně převyšuje nabídku. Kapacita mateřských škol se mírně navyšuje, zřizovatelé mají zájem o nová místa. Předškolní vzdělávání se dostává do popředí společenského i politického zájmu.“ (Splavcová, 2016, str. 15)

Jako odpověď na nedostatečné kapacity ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) ve spolupráci s ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV) a ministerstvem zdravotnictví (MZ) vypracovalo několik návrhů na řešení péče o děti mladších tří let pod jedno ministerstvo. Jedním z návrhů bylo právě zařazování dvouletých dětí do mateřských škol, aby se tak rodičům umožnilo spojit rodinný a kariérní život. Jako další opatření vznikly např. firemní školky nebo otcovská dovolená. Od roku 2013 je možné čerpat rodičovskou dovolenou dle svého uvážení od 2 do 4 let věku dítěte a rodičovskou dovolenou mohou čerpat oba rodiče (vždy jeden z nich). Od 1.1. 2024 bylo zkráceno čerpání rodičovského příspěvku na maximálně 3 roky. Při volbě rodičovské dovolené na dva roky nastává ale problém, kam s dvouletým dítětem. Vzhledem k zvyšující se hranici odchodu do důchodu dochází většina prarodičů stále do zaměstnání a mateřské školy přijímají primárně děti od 3 let věku, kdy dítěti vzniká nárok na umístění do MŠ.

Jiné možnosti péče o děti mladší 3 let:

Chůva

Profesní kvalifikaci chůvy lze získat ve dvou MPSV akreditovaných kurzech- chůva pro dětské koutky nebo chůva do zahájení povinné školní docházky. S těmito kvalifikacemi je třeba získat ještě živnostenské oprávnění.

Volná živnost

„Živnostenské oprávnění k této činnosti získá jakákoliv bezúhonná osoba starší 18 let, bez ohledu na profesní přípravu a dosažené vzdělání.“ Splavcová, 2016, str. 18

Služba probíhá většinou v domácím prostředí dítěte, může ale probíhat i v domácím prostředí chůvy, kde se může nacházet i několik dětí z různých rodin současně. Výhodou je nepravidelná doba (víkendy, večery), jako

nevýhodu lze považovat za cenu této služby a obtížná kontrolovatelnost kvality. Právě z důvodu, že o volnou živnost může tedy požádat každý bezúhonný plnoletý občan a nemá za povinnost dokladat vzdělání, je třeba při výběru chůvy pro své dítě velmi pečlivě ověřovat informace o člověku, kterému svěříte své dítě.

Vázaná živnost

Vázaná živnost vzniká na základě živnostenského oprávnění a kvalifikace, kterou je absolvence pedagogických nebo zdravotnických oborů a praxí v oboru. Má pevně danou provozní dobu, prostory a podléhá bezpečnostní i hygienické kontrole. V případě zřízení obcí se provozní náklady zařízení dělí mezi zřizovatele a rodiče dětí. V případě soukromého zařízení hradí veškeré provozní náklady rodiče. Mezi nevýhody této služby je vyšší finanční náročnost pro rodiče, vysoké zřizovací základy a také obtížná kontrolovatelnost kvality.

Dětská skupina

Pro zřízení dětské skupiny je třeba získat zápis do evidence poskytovatelů od ministerstva práce a sociálních věcí. Mezi podmínky patří profesní kvalifikovanost, vedení evidence dětí, písemná smlouva o poskytování služby mezi rodiči a poskytovatelem. Na rozdíl od mateřských škol se nejedná o vzdělávací službu, nýbrž o službu sociální. Pečující osoby tedy nemají povinnost děti edukovat, ale hlídat je a pečovat o ně. Poskytovatel také není povinen zajišťovat stravování dětí. Dětská skupina spadá pod kontrolu Státního úřadu inspekce práce, nikoliv pod Českou školní inspekci. Na děti se, stejně jako v mateřské škole, vztahuje podle zákona 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, §50, povinnost očkování. Náklady jsou stejně jako u vázané činnosti hrazeny zřizovatelem a rodiči. (Splavcová, 2016)

1.2 Specifika dvouletých dětí

Helus ve své studii „K psychologii láskyplného vztahu: pedagogické inspirace se zaměřením na předškolní výchovu“ z roku 2014 používá pojem „doškolní dítě“ jako označení dítěte ve 4 vývojových obdobích – novorozenec, kojeneček, batole a předškolní – jako souhrnný pojem pro dítěte od narození do dosažení povinné školní docházky. Dále definuje doškolní dítě pomocí čtyř znaků: odkázanost, otevřené prožívání, potencialita a vývojové směřování. Pojem „doškolní dítě“ a důvod sloučení čtyř vývojových období zdůvodňuje takto: *„Doškolní dětství, zahrnující čtyři věková období (novorozenecké, kojenecké, batolecí a předškolní), tvoří pod určitým úhlem pohledu dobře vyčlenitelný celek navzájem propojených vývojových souvislostí. Dbát tohoto celku je pro porozumění dítěti v mateřské škole, jeho osobnostním charakteristikám, chování a prožívání, jakož i problémům, se kterými se potýká, velice důležité.“* Helus, 2014, Pedagogická orientace, 2014, roč. 24, č.4, s. 468-487. Klade tedy důraz na fakt, že je třeba znát specifika všech vývojových období dítěte, neboť předešlý vývoj dítěte přímo ovlivňuje vývoj budoucí a napomáhá pedagogům k dalšímu rozvoji. Zároveň tyto znalosti jsou důležitými fakty při diagnostice dětí a rozpoznání případného závažnějšího opoždění či nedostatku.

1.2.1 Fyzická

Hrubá motorika

Dítě experimentuje s pohybovými dovednostmi, osvojuje si schopnost ovládat své tělo. V průběhu experimentování dochází také k autoregulaci a fixaci pohybu tím, že jej dítě opakuje neustále dokola. Dítě si v tomto věku rozvíjí všechny svalové skupiny, kdy nejpodstatnější z nich můžeme rozdělit na: Retence (tj. udržení, setrvání) a Eliminace (tj. pustit, zahodit).

Freud fázi batolete označil jako fázi análně-uretrálně-muskulární, jelikož jednou z hlavních schopností dítěte v tomto věku je schopnost regulovat vyměšování. (Vágnerová, 2012)

Říčan uvádí, že okolo 2. roku dítěte se z nejistého batolení stává plnohodnotná chůze, ve dvou letech je dítě schopné krátký časový úsek stát na jedné noze, běhat, chodit po schodech, kopat do míče a házet míč. Ve dvou letech už má dítě natolik vyspělou pohybovou souhru, že si kromě oblečení čepice, ponožek a palčáků dokáže obléci i kalhoty. (Matějček, 2005) Stále se zdokonaluje koordinace pohybů.

Jemná motorika

Dítě zvládá rukou všechny základní pohyby. Dítě ve věku 2 let si osvojuje a zdokonaluje schopnost tahu tužkou po papíře. Dítě je také schopné napodobit dospělého kreslícího kruh či přímku. (Říčan, 2004) Dozrává uvolnění úchopu ruky, dítě zkouší zvedat a pouštět předměty. Dítě se učí cíleně ovládat pohyby ruky – uchopení a uvolnění. Zároveň uvolnění úchopu umožňuje dítěti stavět kostky na sebe, kdy norma v psychologických testech pro děti staré 21. měsíců je 4 až 6 kostek na sobě. (Matějček, 2005)

Dítě po druhém roce ovládá nejen směr vertikální, ale i horizontální. Dítě tedy skládá kostky nejen do komínu, ale i do řady. Motorika ruky se zdokonalila natolik, že dítě již obrací stránky knihy po jedné, nikoli po vícero, jak tomu bylo v mladším batolecím období. Uvolnění ruky a míra samostatnosti dítěte mu umožňuje pevně držet lžici, a proto se dvouleté dítě z velké části nají již samo. Je třeba ale stále počítat s dokrmováním, neboť jednotvárná činnost dítě velmi rychle vyčerpá jak psychicky, tak fyzicky. (Matějček, 2005)

1.2.2 Psychická

Dle Vágnerové (2012) je batolecím období hlavně obdobím uvolňováním se z vazeb. Dítě je vzdaluje od pečující osoby, postupně se osamostatňuje, přesto potřebuje stále pevné vedení a kontrolu nad svým chováním. Dítě usiluje o sebeprosazení a potvrzení si svých kompetencí a limitů. Starší batole zároveň začíná navazovat nové vazby se svými vrstevníky.

Začíná se formovat osobnost dítěte, vytváří se základ jeho povahových vlastností. Chování dítěte je proměnlivé, mnohdy nepředvídatelné, což souvisí s neschopností regulování emocí. (Hříchová, 2000)

Zdeněk Helus ve své studii „K psychologii láskyplného vztahu: pedagogické inspirace se zaměřením na předškolní výchovu“ (Pedagogická orientace, 2014) zdůrazňuje důležitost láskyplného vztahu v životě dítěte, a to jak ze strany rodiče, vychovatele či učitele. V knize „Dítě v osobnostním pojetí“ charakterizuje batolecí stádium třemi událostmi: 1. zvládnutí chůze, 2. zrod hovoření a 3. sebeoznačení se slovem „já“ a sebeprosazení se jako „já sám“. (Helus, 2004).

Kognitivní vývoj

Vágnerová (2012) označuje vývoj poznávacích procesů v tomto období jako symbolickou expanzi do světa. Dítě je mnohem samostatnější než dříve, aktivnější, rádo experimentuje, začíná chápat a používat symboliku. Jeho jistota „*spočívá ve zjištění, že svět je poznatelný a platí v něm určitá pravidla.*“ (Vágnerová 2012, str 124.) Základními zdroji informací jsou pro dítě – vizuální, sluchový, hmatový, z čehož hmatový má pro mladší batole nejmenší informační význam, neboť je omezen vzdáleností. Rozvoj kognitivního vývoje je závislý na množství a typu podnětů, kdy nedostatek i přemíra může uškodit. Dítě více chápe souvislosti a vztahy mezi věcmi, začíná kategorizovat.

Starší batole si ke konci tohoto vývojového období fixuje jistotu na znalost pravidel fungování okolního světa – řád, proměnlivost, dynamičnost. Především vlivem pochopení a ztotožnění řádu, pravidel a jejich výhodnosti, dochází ke lpění na stereotypch a rituálech.

Myšlení

Piaget nazval tuto fázi jako fázi symbolického, předpojmového myšlení (Piaget 1970 at Vágnerová 2012). Dítě si dokáže představit předmět či činnost, aniž by jej muselo vidět (často domácí práce, činnosti často se opakující v životě dítěte). Dítě je již schopno řešit problém i na úrovni mentálních reprezentací – ověřování v mysli a využití paměťových představ. (Vágnerová, 2012).

Dítě začíná pracovat s problémem a nacházením jeho řešení. Řešení dítěte často odráží řešení dospělého člověka, u kterého řešení vidělo, proto je dobré, aby dítě mělo dobrý vzor pro zrcadlení. Strategie řešení využívají děti až od cca 3. roku. Schopnost nacházet vlastní řešení problému má již dítě ve věku 1 rok, za předpokladu, že je problém pro dítě jednoduchý. (Vágnerová, 2012)

Jako předchůdce této schopnosti lze považovat metodu řešení problémů „pokus – omyl.“

ORIENTACE V PROSTORU

Orientace v prostoru se rozvíjí přímo úměrně s rozvojem lokomoce. Dítě pokračuje v rozvoji diferenciaci polohy nahoře a dole, učí se odhadovat velikost. Tato schopnost je teprve v začátcích rozvoje. (Vágnerová, 2012)

ORIENTACE V ČASE

Orientace v čase je pro dítě velice obtížná. Dítě není schopno pracovat s budoucností, chápe pouze teď a velmi blízkou minulost. Okolo druhého roku života začíná mít dítě ponětí o blízké budoucnosti, což se projevuje zejména očekáváním. Ve třech letech zvládají pojmy „před“ a „po“. (Vágnerová, 2012)

ORIENTACE V MNOŽSTVÍ

Schopnost orientace v množství je teprve v úplném počátku vývoje. Piaget tvrdí, že dítě není schopné pochopit význam počtu dříve než po 2. roce života, kdežto pouze vizuální rozdíl zachytí již kojenci. (Piaget, 1966 at Vágnerová, 2012) Dítě mladší tří let zvládá počet do čtyř.

Pozornost a paměť

U dítěte se rozvíjí schopnost zaměřit pozornost a zároveň i schopnost odolat rušivým vnějším vlivům. Dítě se učí vnitřně úmyslně regulovat svou pozornost, ačkoliv jen na krátkou dobu. Vývojem také prochází sdílení pozornosti, kdy se dítě zaměřuje na to, co považuje za důležitá druhá osoba.

Rozvoj dětské paměti souvisí s propojováním mozkových struktur, které jsou pro paměť nezbytné. Prodlužuje se délka uchování v paměti a schopnost diferenciaci při ukládání do paměti dítěte. (Bauer et al., 2011 at Vágnerová 2012, str. 135) Pokud se informace nedostane do centra pozornosti dítěte, uchovává ji dítě v krátkodobé paměti obvykle 15-30 vteřin.

Emoce a city

Citový repertoár dítěte se velmi obohacuje například o city k dospělým, náklonost k dětem, výjimečně i soucit, žárlivost, soupeřivost apod. Dítě se teprve učí s emocemi pracovat, zejména negativní emoce není schopno plně

korigovat, proto se objevuje zlostné chování třeba při překonávání překážek či zákazů. (Říčan, 2004)

Hříchová (2000) označuje období mezi 18. měsícem až 3. rokem jako období vzdoru a negativismu. Emoce dítěte jsou labilní a intenzivní.

U dítěte stále převládá egocentrické smýšlení, proto se „předpokládá, že jeden z důvodů, proč batolata mají sklon k výbuchům vzteku a zlosti, vyplývá z jejich přesvědčení, že ostatní lidé přece musí vědět, co chtějí a co právě prožívají.“ (Birch a Bloom, 2003, 2004; Fonagy et al., 2007, at Vágnerová, 2012, str. 134)

U dítěte se může projevit separační úzkost. Úplné odloučení od matky a domova budí velmi silnou reakci s bouřlivým chováním i na venek. Tato reakce mívá zpravidla 3 stádia:

1. Protest – pláče, volá, neschopno pochopit, že je pryč
2. Zoufalství – méně naříká, stahuje se od sebe, vše odmítá
3. Odpoutání – upne se k náhradní osobě

(Říčan 2004)

Řeč

V batolecím věku probíhá jeden z nejrychlejších rozvojų řeči. Dítě řeč aktivně používá a osvojuje si správnou gramatickou stavbu. (Hříchová, 2000) Mladší batole ještě nepoužívá věty, nýbrž staví slova vedle sebe. Podpořit vývoj řeči dítěte je důležité opakováním slov, nejčastěji tak, že dospělí opakují to, co dítě řeklo. (Matějček, 2005) Říčan uvádí, že 2. letech dítě skloňuje, sestaví větu o několika slovech a je schopno učít se krátké říkanky. Do 3. let věku svede dítě bez chyby podřadné souvětí a jeho slovní zásoba je něco okolo 900 slov. Dítě již přiřazuje názvy k jednotlivým předmětům. (Říčan 2004) Oproti tomu Matějček uvádí, že dítě ve dvou letech skládá první věty o dvou až čtyřech slovech, kdy gramatická stavba věty nebude ještě správná. Dochází zde k dosti rozdílnému názoru těchto dvou autorů. O sobě dítě ve většině případů stále nemluví v 1. pádě, ale nazývá se tak, jak jej ostatní oslovují. Ve vývoji řeči je podle Matějčka důležitá pozitivní motivace, trpělivost a nenucení, protože v tomto věku je řeč velmi zranitelná. Zároveň je třeba brát v úvahu

individualitu každého dítěte a genetický předpoklad. U dívek se řeč často vyvíjí dříve než u chlapců, kde převažuje lepší motorický vývoj. (Matějček, 2005)

„To, že dítě má nyní snahu říkat si svým vlastním jménem, odpovídá nově se utvářejícímu vědomí vlastní osoby čili vědomí identity.“ Matějček, 2005, str. 115

Socializace

V závislosti na vývoji a zdokonalování řeči je u dítěte rozvíjí i schopnost komunikace a tím i sociální interakce. Mladší batole již zvládá dát najevo svá přání a potřeby. Pokud je potřeba pro dítě složitá ke sdělení, dítě je schopné si dopomoci zvuky, gesty či dospělého odvést ke zdroji. (Matějček, 2005)

Socializace dítěte začíná a je nejpodstatnější v kruhu rodinném, nejprve tom úzkém, později v tom širším. Rodina je pro dítě zdrojem opory i požadavků. Dítě si začíná uvědomovat tzv. „teritorium domova“, což pro něj znamená známé prostředí a předměty. Starší batole rozlišuje osoby, které se kolem něj pohybují na: blízké – známé – cizí. Dále rozlišuje muž – žena a dospělý – dítě. Dítě již nemá z cizích lidí takový strach a za podpory blízkého člověka s ním dokáže komunikovat.

Hra

Dítě v batolecím věku si hraje samo, samostatně, není schopno hrát si s jiným dítětem. Ve skupině dětí si dítě hraje paralelně – tzv. vedle sebe. Pokud si dítě s někým hraje, je to převážně dospělá osoba. Až v pozdějším věku je možné, že dá dítě přednost společnosti dětské před dospělou. (Matějček, 2005) Hra má pro dítě především význam v rozvoji fantazie a jako prostředek pro vypořádání se se skutečnými životními zážitky a tlakem okolí. (Říčan, 2004)

U dítěte se začíná objevovat symbolická (námětová) hra – hra se zástupným předmětem. U dvouletého dítěte zabírá až 1/5 času hry hra námětová. Pro symbolickou hru a celkové využívání symboliky a zástupných předmětů je velmi významný kognitivní vývoj dítěte a podobnost mezi představovaným předmětem a předmětem zástupným. Aby totiž bylo dítě schopno symbolické hry, je třeba aby dostatečně zvládlo rozlišovat hru a realitu. Dítě při takovéto hře často využívá tzv. odloženou nápodobu – dítě napodobuje činnost až

dávno poté, co ji někde vidělo. K takovému vývoji dítěte dochází zpravidla až okolo 2 roku života dítěte. (Vágnerová, 2012)

„Existence takové hry je důkazem, že se batole dostává do fáze symbolického myšlení.“ (Siegler et al., 2003 at Vágnerová, 2012)

1.2.3 Vývojové problémy batolecího věku

Zdeněk Matějček označuje vybrané nároky na dítě v batolecím věku jako kulturní a zařazuje do nich na příklad nácvik na toaletu, smrkání, oblékání, mytí a stravování. Dítě je vedeno k samostatnosti rodiči i vlastním vývojem. Učí se pít z hrnečku, jíst samo lžičkou, oblékat si jednodušší oděv (čepici nebo punčocháče). Při všech aktivitách dítě zprvu spíše pomáhá, teprve pečlivým nácvikem začíná zvládat jednodušší činnosti samo.

Dále Matějček zmiňuje tři vývojové problémy, které mohou u dítěte vyvolat úzkosti. Mezi ně řadí stravu, spánek a chození na toaletu.

„Jídlo je životní elán, spánek je mír a pohoda – avšak chodit na nočníček je kulturní potřeba a výchovná prestiž rodiny!“ Matějček, 2005, str. 111

STRAVA

Stravování dětí je závislé na jeho potřebách a metabolismu. Množství potravy je proto u každého dítěte naprosto odlišné. Matějček tedy upozorňuje na fakt, že je třeba si uvědomit, že potřeby a požadavky rodičů, pečovatелů nebo vychovatelů nemusí vždy odpovídat potřebám dítěte! (Matějček, 2005) Také jsou stále potraviny, které nejsou pro děti příliš vhodné (např. celozrnné pečivo). Děti se v mateřské škole setkávají často s novými potravinami, novou kuchyní a novými chutěmi, a proto mohou být z počátku při stravování v mateřské škole zdrženlivé. Zde je důležité dítě motivovat, ale do jídla za žádnou cenu nenutit.

SPÁNEK

Stejně jako u stravování, i ohledně spánku jsou potřeby jednotlivých dětí naprosto odlišné. *„Velkou většinou však léčíme normálnost.“* Matějček, 2005, str. 110.

U dítěte se stále vyvíjí nervový systém, který zpravidla vyrovná množství spánku a bdění vzhledem k potřebám dítěte ve chvíli, kdy dostatečně vyspěje. (Matějček, 2005) Některé děti před nástupem do mateřské školy nemají potřebu poledního spánku vzhledem k faktu, že děti nemají v domácím prostředí tak pevný harmonogram a mohou tedy odpočinek zařadit kdykoliv během dne. Po nástupu do MŠ se dítě adaptuje na režim školy, pravidelné vstávání i odpočinek. Proto také často děti, které doma v poledne nespí, v mateřské škole spí. Pro pocit bezpečí při odpočívání v jiném, než domácím prostředí může být pro dítě známý předmět z domova – nejčastěji plyšová hračka na spaní.

VYLUČOVÁNÍ

Stejně jako u spánku, i zde je nejdůležitějším faktorem vývoj nervového systému, nikoliv trénink a výuka. Vhodnou dobu pro nácvik stanovil Matějček na 15. měsíc života dítěte. V tomto věku je již nervový systém dostatečně vyspělý a zralý pro ovládání svěračů. Pro noční pomočování je hranice normálu 4 roky. (Matějček, 2005) Mnozí lékaři stanovují tuto hranici až na 5 let. Po nástupu do MŠ se z důvodu stresové zátěže a změny režimu může projevit krátkodobá regrese v podobě pomočování, ačkoliv mělo již dítě dříve plně naučené užívání toalety.

1.3 Legislativa

1.3.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Aktualizací Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV) v roce 2017 přibyla kapitola číslo 10 o Vzdělávání dětí od dvou let do tří let. Upravuje tak podmínky vzdělávání pro skupinu dětí, na kterou se doposud RVP PV nevztahoval.

Rodič dítěte mladšího 3 let si ale přijetí do mateřské školy nemůže nárokovat. O jeho přijetí rozhoduje ředitel školy a je po celý školní rok evidováno ve výkonovém výkazu jako dvouleté.

Dle RVP PV: *„Podmínky pro vzdělávání dětí od dvou do tří let jsou vyhovující, jestliže:*

- *Mateřská škola je vybavena dostatečným množstvím podnětných a bezpečných hraček a pomůcek vhodných pro dvouleté děti.*
- *Ve třídě s věkově homogenním uspořádáním pro dvouleté děti je použito více zavřených, dostatečně zabezpečených skříněk k ukládání hraček a pomůcek než ve třídě s věkově heterogenním uspořádáním. Tím je zajištěna bezpečnost dětí a předkládání přiměřeného množství podnětů pro tyto děti.*
- *Ve věkově heterogenní třídě jsou pro zajištění bezpečnosti jiným způsobem zneprístupněny bezpečnost ohrožující předměty. Ve třídě jsou nastavena dětem srozumitelná pravidla pro používání a ukládání hraček a pomůcek.*
- *Prostředí je upraveno tak, aby poskytovalo dostatečný prostor pro volný pohyb a hru dětí, umožňovalo variabilitu v uspořádání prostoru a zabezpečovalo možnost naplnění potřeby průběžného odpočinku.*
- *Mateřská škola je vybavena dostatečným zázemím pro zajištění hygieny dítěte.*
- *Šatna je vybavena dostatečně velkým úložným prostorem na náhradní oblečení a hygienické potřeby.“*
- *Je zajištěn vyhovující režim dne, který respektuje potřeby dětí (zejména pravidelnost, dostatek času na realizaci činností, úprava času stravování, dostatečný odpočinek).*
- *Mateřská škola vytváří podmínky pro adaptaci dítěte v souladu s jeho individuálními potřebami.*
- *Dítěti je umožněno používání specifických pomůcek pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty.*
- *Vzdělávací činnosti jsou realizovány v menších skupinách či individuálně, podle potřeb a volby dětí.*
- *Učitel uplatňuje k dítěti laskavě důsledný přístup, dítě pozitivně přijímá.*
- *V mateřské škole jsou aktivně podněcovány pozitivní vztahy, které vedou k oboustranné důvěře a spolupráci s rodinou.*

(MŠMT, RVP PV 2021)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) publikovalo v roce 2020 Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole. Cílem tohoto dokumentu je stručný přehled informací týkající se vzdělávání této věkové skupiny v mateřských školách, o odlišnostech v jejich vzdělávání a podpora v nastavování optimálních podmínek pro děti od 2 do 3 let. Uvádí například fakt, že dítě mladší 3 let nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok a nemusí tedy být přijato. O jeho přijetí rozhoduje vždy ředitel mateřské školy podle školského zákona. Mezi další závazné předpisy se řadí vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění pozdějších předpisů. Také uvádí, že: *„Povinností ředitele je zajistit optimální podmínky pro vzdělávání, a to i pro děti ve věku od 2 do 3 let, pokud se v mateřské škole vzdělávají. Podmínky pro vzdělávání dětí ve věku od 2 do 3 let jsou upraveny ve vyhlášce o předškolním vzdělávání a s účinností od 1.9.2020 se snižuje za každé přijaté dítě počet dětí ve třídě o 2, maximálně však o 6 dětí.“* (Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole, MŠMT, 2020)

1.3.2 Podmínky vzdělávání

Uzpůsobení podmínek pro vzdělávání dětí od 2 do 3 let věku je plně v kompetenci ředitele mateřské školy. V souvislosti s přijetím dětí mladší 3 let je třeba tako provést revizi všech dokumentů – provozní řád, školní řád atp.

Věcné (materiální) podmínky

Ze stávajících hraček a pomůcek není třeba nic vyřazovat, jen zvážit vhodnost užívání dětmi této věkové skupiny, což dokáží posoudit zkušení pedagogové. V případě heterogenní skupiny ve třídě je vhodné rozlišit dostupnost hraček určených pro děti ve věku 2–3 roky a staršími – umístění na poličky ve výšce, kam mladší děti nedosáhnou, koutky pro mladší a starší děti apod. Při pořizování nových hraček a didaktických pomůcek je nutno zohlednit na obalu výrobku uvedené věkové určení a hranici. V prostoru třídy není třeba vyčlenit prostor pro zřízení zvláštní herny pro děti do 3 let, jen je nutno zajistit, aby

prostředí poskytovalo bezpečný prostor pro odpočinek i volný pohyb dětí během celého dne. Na hygienické potřeby dětí jako pleny, podložky, vlhčené ubrousky apod. se vyčleňuje zvláštní prostor pro ukládání.

Školní zahrada bývá vybavena rozličnými venkovním vybavením – průlezkami, houpačky, skluzavky apod. Je důležité zajistit užívání odpovídajícího zahradního vybavení školy vzhledem ke všem dětem dle věku a výšce dětí. *„Ergonomické parametry školního nábytku upravuje vyhláška č. 410/2005 Sb., v Příloze č.2, a dále je upraveno ČSN EN 1729-1.“* (Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole, MŠMT, 2020)

Hygienické požadavky

Vyhláška č. 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých a její přílohy upravuje hygienické požadavky na zařízení vzdělávající děti do 3 let v příloze č. 1, odstavec 4. Ukládá za povinnost vybavit umývárnu sprchovým koutem nebo vaničkou se sprchou a přívodem teplé i studené pitné vody, výška umyvadla nesmí horní hranou přesáhnout výšku 43 cm. Dále je třeba umístit do umývárny přebalovací stůl a krytý nášlapný koš. Toalety není potřeba dělit podle pohlaví, počet je udán 5 dětí na jednu dětskou toaletu a celkový počet lze z jedné třetiny nahradit nočníky. Podle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, je povinností původce odpadu, tj. mateřské školy, zařadit do pleny a podobné potřeby zařadit dle Katalogu odpadů.

„Odpad obsahující složky kontaminované močí, stolicí a dalšími výměšky, jako jsou např. inkontinenční pleny, nelze považovat v žádném případě za složku komunálního odpadu a musí být zařazen pod katalogové číslo 18 01 03 nebo 18 01 04 podle specifických podmínek jednotlivých zařízení, zdraví dětí a shromažďování odpadu.“ (Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole, MŠMT, 2020)

Stravování

Vyhláška 107/2005 Sb. o školním stravování neurčuje žádné speciální úpravy stravování, nicméně i tak je třeba zohlednit potřeby této věkové skupiny, jako například nevhodnost celozrnného nebo vícezrnného pečiva, velikost a vhodné porcování některých surovin – například masa. Dvouleté děti jsou i

přes svůj nižší věk zařazeny do kategorie stravníků 3–6 let podle vyhlášky o školním stravování, příloha č.1. (Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole, MŠMT, 2020)

Psychosociální podmínky

Děti v kategorii mladších 3 let vyžadují dle RVP PV úpravu režimu a psychosociálních podmínek zejména v oblasti denního režimu. Potřebují pravidelný režim, více času na realizaci činností (vzdělávací činnosti, sebeobsluha, stravování), více odpočinku a individuální péče. Pro pocit bezpečí vyžadují nastavení pevného řádu a hranic, pravidla je nutné co nejvíce zjednodušit, aby byly pro děti pochopitelné a smysluplné, je vhodné doplnit je piktogramy nebo jiným obrazovým materiálem, který budou mít neustále v dohledu. (Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole, MŠMT, 2020)

Personální podmínky

Vzhledem k faktu, že děti mladší 3 let jsou náročnější na péči, je vhodné využít úvazky pedagogických pracovníků v nejvyšší možné míře a stejně tak překryv pedagogů.

Pro podporu v personálním zajištění lze také využít možnosti, které nabízí Operační program Jana Amose Komenského, dříve Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání. V OP JAK byla pozice chůvy zrušena a byla zahrnuta pod pozici školního asistenta. Z důvodu čerpání dotace na tuto pozici, volby čerpání úvazku a délky je pracovní poměr uzavírán na dobu určitou, případně na Dohodu o pracovní činnosti (DPC) nebo Dohodu o provedení práce (DPP).

Pedagogičtí pracovníci jsou při svém středoškolském, vyšším odborném nebo vysokoškolském studiu seznamováni s vývojovou psychologií od prenatálního věku až po zahájení povinné školní docházky a není tedy třeba pedagogy pro práci s dětmi mladší tří let speciálně vzdělávat. Vhodné je například v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků volit semináře či webináře zaměřené na tuto tematiku. (Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole, MŠMT)

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

(programové období 2014-2020)

1. *Personální podpora*
 - 1.1. *Školní asistent*
 - 1.2. *Školní speciální pedagog*
 - 1.3. *Školní psycholog*
 - 1.4. *Sociální pedagog*
 - 1.5. *Chůva*
2. *Osobnostně sociální a profesní rozvoj pedagogů MŠ*
 - 2.1. *Osobnostně sociální rozvoj předškolních pedagogů MŠ v rozsahu 40 hodin*
 - 2.2. *Osobnostně sociální rozvoj předškolních pedagogů MŠ v rozsahu 16 hodin*
 - 2.3. *Vzdělávání pedagogických pracovníků MŠ – DVPP v rozsahu 16 hodin*
 - 2.4. *Specifika práce pedagoga s dvouletými dětmi v MŠ*
 - 2.5. *Profesní rozvoj předškolních pedagogů prostřednictvím supervize*
 - 2.6. *Sdílení zkušeností pedagogů z různých škol prostřednictvím vzájemných návštěv (pro MŠ)*
3. *Uspadňování přechodu dětí z MŠ do ZŠ*
 - 3.1. *Prevence logopedických vad a problémů komunikačních schopností u dětí v MŠ*
 - 3.2. *Individualizace vzdělávání v MŠ*
 - 3.3. *Odborně zaměřená tematická setkávání a spolupráce s rodiči dětí v MŠ*

Z nabídky OP VVV bylo možno vybrat si z nabídky personální podpory: I/1.5 Chůva – personální podpora MŠ. Výše úvazku byla i v tomto případě 0,5 na měsíc. Podmínka pro získání dotace je zařazení na školní rok alespoň 2 dvouletých dětí. Chůva není pedagogickým pracovníkem, ale lze na tuto pozici po dohodě mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem zaměstnat i pedagogického pracovníka, případně uznat vzdělání z oblasti pedagogické, sociální a zdravotnické. Rozsah a náplň práce stanovuje ředitel školy s přihlédnutím ke konkrétním potřebám dětí.

Na podporu pedagogů bylo možné zvolit si z nabídky vzdělávání I/2.4 Specifika práce pedagoga s dvouletými dětmi v MŠ. Tato nabídka umožňovala získání finanční dotace na absolvování akreditovaného vzdělávacího programu. Podmínkou k získání této dotační podpory bylo absolvovat jeden kurz o minimálním rozsahu 24 hodin. Nešlo tedy absolvovat více různých kurzů s kratší časovou dotací. MŠMT prostřednictvím OP VVV jako další podporu pedagogů pracujících s dvouletými dětmi například rozvoj prostřednictvím supervizí, sdílených zkušeností a vzájemných návštěv. *(OP VVV Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro MŠ)*

Operační program Jan Amos Komenský

1. *Personální podpora*
 - 1.1. *Školní asistent*
 - 1.2. *Sociální pedagog MŠ*
 - 1.3. *Dvojjazyčný asistent MŠ*
2. *Osobnostně sociální a profesní rozvoj pracovníků ve vzdělávání MŠ*
 - 2.1. *Vzdělávání pracovníků ve vzdělávání MŠ*
 - 2.2. *Spolupráce pracovníků ve vzdělávání MŠ*
3. *Podpora inovativního vzdělávání dětí v MŠ*
 - 3.1. *Inovativní vzdělávání dětí v MŠ*
 - 3.2. *Podpora dětí s odlišným mateřským jazykem v MŠ*
4. *Spolupráce s rodiči dětí MŠ a veřejností*
 - 4.1. *Odborně zaměřená tematická a komunitní setkávání v MŠ*

Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK) nabízí podporu pro začleňování dvouletých dětí do mateřských škol prostřednictvím možnosti čerpání dotace na personální pozici Školní asistent, který nahradil dřívější pozici Chůva. Školní asistent musí splňovat kvalifikaci jako asistent pedagoga dle zák. č. 563/2004 Sb. a vyhlášky č. 317/2005 Sb. Na výjimku lze přijmout nekvalifikovaného asistenta s podmínkou doplnění vzdělání do 1 roku od nástupu.

Podmínka pro získání dotace na školního asistenta je identifikace alespoň 3 dětí v mateřské škole, které jsou ohroženi školním neúspěchem. Mohou to být děti ze znevýhodněného socio-kulturního prostředí nebo děti s nedůsledným rodičovským vedením. Výběr těchto dětí zůstává zcela v kompetenci ředitele školy. Pracovní úvazek školního asistenta činí 0,5 úvazku na 1 měsíc a pracovní smlouvu, případně dohodu o provedení činnosti se uzavírá na minimálně 12 a maximálně 24 měsíců.

Legislativa dále umožňuje snižování počtu dětí, a to tak, že za každé dvouleté dítě lze odečíst 2 děti z celkové kapacity třídy, nejvíce však o 6 dětí. Např. při celkové kapacitě třídy 24 dětí lze tedy v případě přijetí alespoň 3 dvouletých dětí snížit kapacitu na 18 dětí. Do mateřské školy lze přijmout dítě, které v daném školním roce (tj. do 31.8.) dosáhne věku 3 let.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy klade důraz na podporu spolupráce mezi školou a rodinou, neboť pro děti ve věku od 2 do 3 let je podstatné rodinné prostředí. Dále také doporučuje nominovat pedagoga, který bude spolupracovat s různými odborníky a získané informace následně přenesou do MŠ svým kolegům. *(Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole)*

Bezpečnostní podmínky

Bezpečnostní podmínky se týkají nejen pobytu v prostorách mateřské školy, ale i mimo její objekty. Počty dětí na jednoho pedagoga při pobytu mimo areál mateřské školy určuje Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, §5, odstavec 2 b), který uvádí, že při přítomnosti dětí mladších 3 let připadá na jednoho pedagoga 12 dětí. Ve výjimečných případech může ředitel mateřské školy podle §5, odst. 3 b), zvýšit tento počet, maximálně však o 11 dětí. V případě zvýšení počtu podle §5, odst. 3 b), určí ředitel školy podle §5 odst. 4), dalšího pedagogického pracovníka z důvodu zajištění bezpečnosti dětí. Pokud není ředitel schopen zajistit v takovémto případě přítomnost dalšího pedagogického pracovníka, může určit: *„... ve výjimečných případech jinou zletilou osobu, která je způsobilá k právním úkonům a která je v pracovněprávním vztahu k právnické osobě, která vykonává činnost mateřské školy.“* (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-14#p5>, 20.6.2024)

Stavební podmínky

U již zkolaudovaných budov, není přijetí dětí mladších 3 let podmiňováno žádnou stavebně technickou úpravou. Nové budovy musí ve svém konceptu už mít zahrnutou bezbariérovost. Ani v případě prostorových podmínek, zahrnující zejména podlahovou plochu, nedochází k žádným změnám. *Informační materiál ke vzdělávání dětí od 3 do 3 let v mateřské škole se dokazuje na vyhlášku č. 268/2009 Sb., která byla ke dni 1.1.2024 zrušena.* Stavební podmínky jsou také úzce spjaty s podmínkami hygienickými, které určují např. počty umyvadel a toalet. Důležitou součástí je úprava vnitřních předpisů, rekolaudace budovy není nutná. (Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole, MŠMT)

Požární bezpečnost

Dle výše uvedeného faktu z vyhlášky č. 398/2009 Sb. je podle § 4 odst. 2 písm. h) a j) zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochranně zařízení pro výchovu a vzdělávání dětí mladší 3 let považováno za činnost provozovanou se zvýšeným požárním nebezpečím.

1.4 Výhody a nevýhody vzdělávání dvouletých dětí

Výhody

- Socializace, čas trávený s vrstevníky
- Dřívější získání imunity vůči běžným nemocem, se kterými se setkáváme v MŠ
- Rozvoj samostatnosti a sebeobsluhy
- V případě, že je dítě často nemocné, jeden z rodičů (zpravidla matka) zůstává stále na RD a není tak velkou komplikací nechat si dítě doma na vyléčení bez čerpání OČR

Nevýhody

- Fyzická nezralost – rodiče jej nosí nebo vozí v kočárku, některé děti jsou stále kojené a nejsou zvyklé pojídat tuhou stravu v takové formě, že ji musí kousat atp.

- Psychická nezralost – ne každé dítě je ve dvou letech připraveno na odloučení od matky a může pro něj taková situace být vysoce stresující až traumatizující
- Materiální zabezpečení – dvouleté děti je třeba zabezpečit vhodnými pomůckami, hračkami, sociálním vybavením (nočníky, nepropustné podložky na postele), a to nejen vnitřními, ale i venkovnímu (prolézačky apod.)
- Psychicky i fyzicky náročnější práce než u starších dětí – zatímco starší děti jsou mnohem samostatnější a soběstačnější, dvouleté děti vyžadují pozornost učitele či chůvy v mnohem větší míře (při oblékání, svlékání, toaletě, stravování, hraní, práci).
- Personální zabezpečení – v souvislosti s vyšší mírou náročnosti je žádoucí, aby ve třídě byli alespoň 2 pracovníci (učitelka a chůva/asistentka). Čerpání finančních prostředků na pozici „školní asistent – chůva“ z nabídky OP JAK je časově a papírově náročné a finanční ohodnocení těchto pracovníků není nijak vysoké, vzhledem k faktu, že asistent je přidělen jen na částečný úvazek a pracovní smlouva je vždy sjednána na dobu určitou.

2 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část této práce vychází z dotazníkového šetření mezi řediteli a ředitelkami mateřských škol na území České republiky. Cílem tohoto dotazníku je zmapování situace dvouletých dětí v mateřských školách vzhledem k faktu, že nárok na umístění do zařízení mají až děti od tří let věku.

Teorie výzkumu:

Kvantitativní výzkum složený z 9 otázek týkajících se umísťování dvouletých dětí do mateřských škol na území České republiky. Dotazník je cílen na ředitele a ředitelky státních i soukromých mateřských škol v ČR.

Cíl výzkumu: Cílem výzkumu bylo zjištění o reálném umístění dvouletých dětí v mateřských školách na území České republiky

Počet respondentů: 37

Dotazník pro **ředitele mateřských škol:**

1. Jsem ředitelem/ředitelkou mateřské školy v:

- Karlovarském kraji
- Plzeňském kraji
- Jihočeském kraji
- Kraji Vysočina
- Moravskoslezském kraji
- Středočeském kraji
- Praze
- Ústeckém kraji
- Libereckém kraji
- Královéhradeckém kraji
- Pardubickém kraji
- Olomouckém kraji
- Jihomoravském kraji
- Zlínském kraji

2. Má mateřská škola je:
 - Státní
 - Soukromá
3. Souhlasíte Vy osobně s umístováním dvouletých dětí do mateřských škol?
 - Ano
 - Ne
4. Přijímáte do Vaší mateřské školy dvouleté děti?
 - Ano
 - Ne
5. Proč nepřijímáte dvouleté děti do své MŠ?
 - Nedostatečná kapacita školy
 - Nejsme schopni splnit podmínky pro přijetí takovýchto dětí nebo jiný důvod
 - Přijímáme
6. Využíváte při vzdělávání dvouletých dětí něco z nabídky Šablon/OP JAK?
 - Ano
 - Ne
 - Nevzděláváme děti mladší 3 let
7. Vnímáte tyto možnosti jako dostačující a adekvátní?
 - Ano
 - Ne
 - Nevyužíváme
8. Splňuje Vaše mateřská škola dostatečně podmínky pro vzdělávání dětí od 2 do 3 let dle RVP PV?
 - Ano
 - Ne
9. Co vám v opatřeních chybí a uvítali byste?

2.1 Výsledky dotazníku

Z celkového počtu 5 374 (<https://www.msmt.cz/vykonova-data-skol-za-rok-2022-2023>, 20.2.2024, 19:30) se dotazníkového šetření zúčastnilo celkem 37 ředitelů či ředitelek z České republiky, a to v poměru 6 za Karlovarský kraj, 1 za Plzeňský kraj, 2 za Jihočeský kraj, 3 za kraj Vysočina, 2 za Moravskoslezský kraj, 3 za Středočeský kraj, 6 za Prahu, 1 za Ústecký kraj, 1 za Liberecký kraj, 3 za Královéhradecký kraj, 2 za Pardubický kraj, 3 za Jihomoravský kraj, 1 za Zlínský kraj a 3 za Olomoucký kraj. (viz graf č.1)

Ze zúčastněných škol bylo 35 škol státních a 2 soukromé. (viz graf č. 2)

Z grafu č. 3 lze vyčíst, že 35 ředitelek nebo ředitelů MŠ nesouhlasí s umístováním dvouletých dětí do MŠ.

Z níže uvedeného grafu č. 4 vyplývá, že 28 škol vzdělává děti od 2 let věku, zbylých 9 škol tyto děti nepřijímá.

Důvody pro nepřijímání dětí od 2 let věku uvedlo celkem 5 mateřských škol nedostatečnou kapacitu školy a 3 školy neschopnost zajistit dostatečné podmínky pro takovéto děti. Zbylých 28 škol tyto děti přijímá a 1 MŠ uvedla „jiné“ bez dalšího komentáře. (graf č. 5)

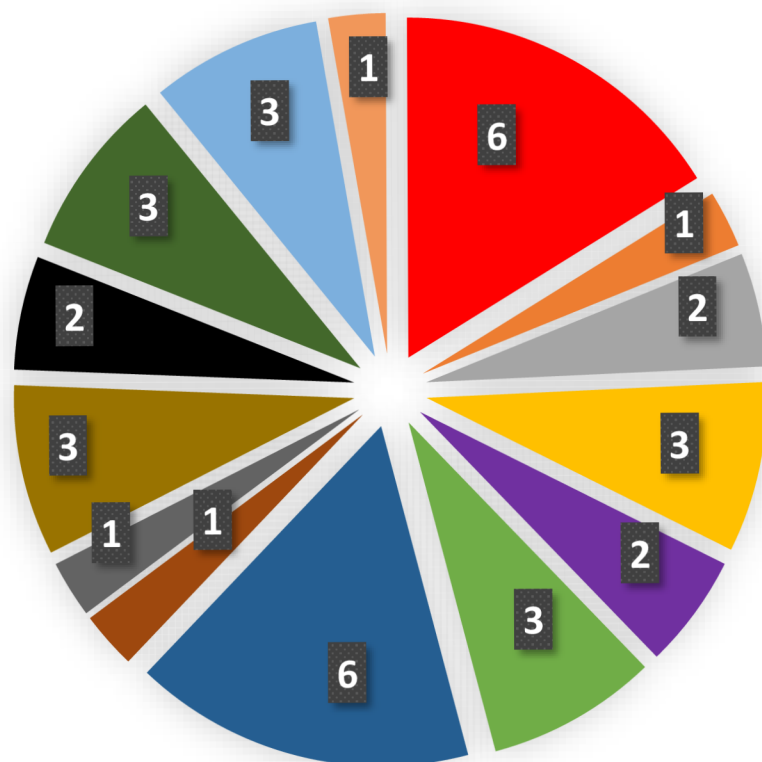
I přesto, že 28 mateřských škol přijímá děti od dvou let věku, pouze 17 z nich uvedlo, že k přijímání využívají podporu od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy z Operačního programu Jan Amos Komenský, zbylých 11 škol nevyužívá nic z této nabídky. Devět škol tyto děti nevzdělává, a tudíž tuto formu podpory také nevyužívá. (Viz graf č. 6)

Celkem 14 ředitelů či ředitelek mateřských škol považuje podporu od MŠMT ve formě OP JAK či Šablon za nedostatečnou, 7 za dostatečnou a 16 mateřských škol tuto podporu nevyužívá. Vzhledem k faktu že tato čísla plně nekorespondují s údaji v grafu č. 6, lze předpokládat, že byt některé mateřské školy podporu od MŠMT nevyužívají, považují ji za dostatečnou či nedostatečnou a nezaklikly tak odpověď „nevyužíváme“, nýbrž „ANO“ jako dostatečná nebo „NE“ jako nedostatečná.

Z celkové počtu 37 škol jich 26 splňuje veškeré podmínky pro vzdělávání dětí od 2 let věku, zbylých 11 podmínky nesplňuje vůbec nebo jen částečně.

Z odpovědí na otázku č. 9 lze vytvořit několik kategorií, do kterých lze odpovědi rozřadit. V některých odpovědích zazní vícero důvodů, a proto celkový počet odpovědí ve všech kategoriích nesouhlasí s počtem mateřských škol, které se na výzkumu podílely. Počet odpovědí před rozřazením však souhlasí.

Jsem ředitelem/ředitelkou mateřské školy v:

■ Karlovarský kraj	■ Plzeňský kraj	■ Jihočeský kraj
■ Kraj Vysočina	■ Moravskoslezský kraj	■ Středočeský kraj
■ Praha	■ Ústecký kraj	■ Liberecký kraj
■ Královehradecký kraj	■ Pardubický kraj	■ Olomoucký kraj
■ Jihomoravský kraj	■ Zlínský kraj	

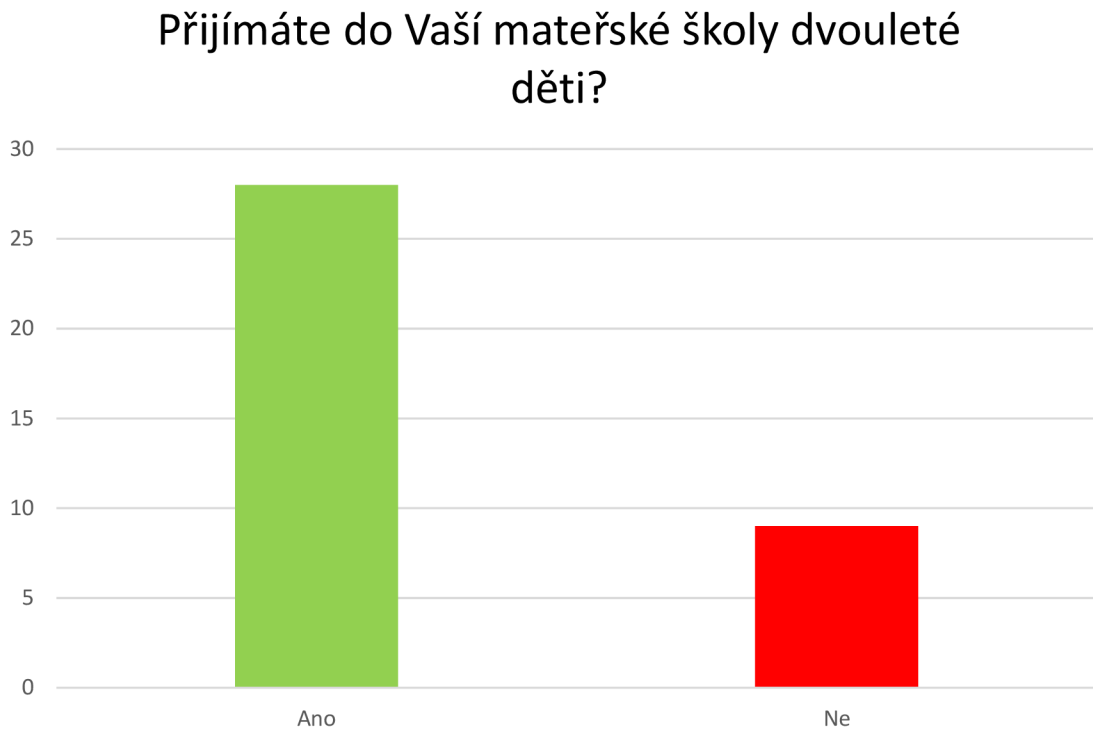
Graf č. 2

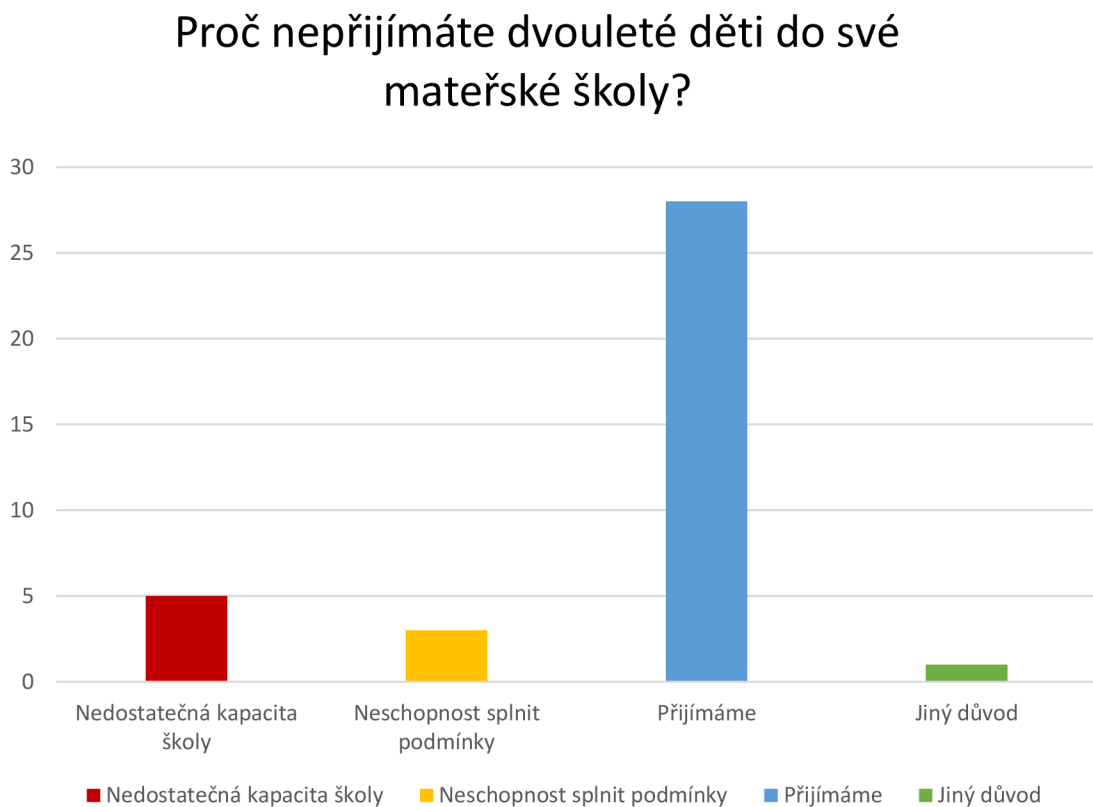
Graf č. 3

Graf č. 4

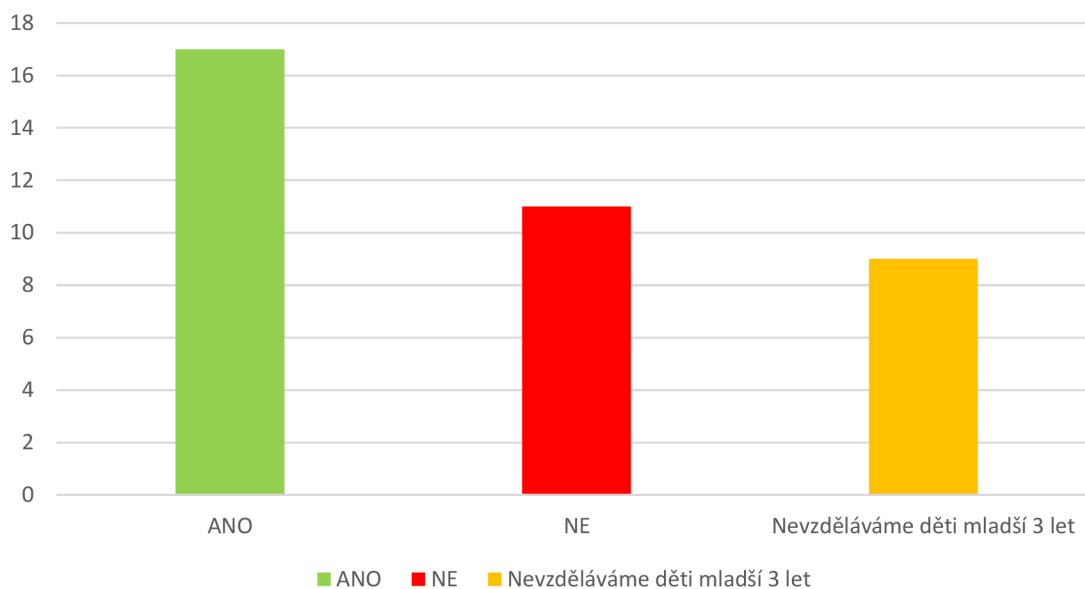

Graf č. 5

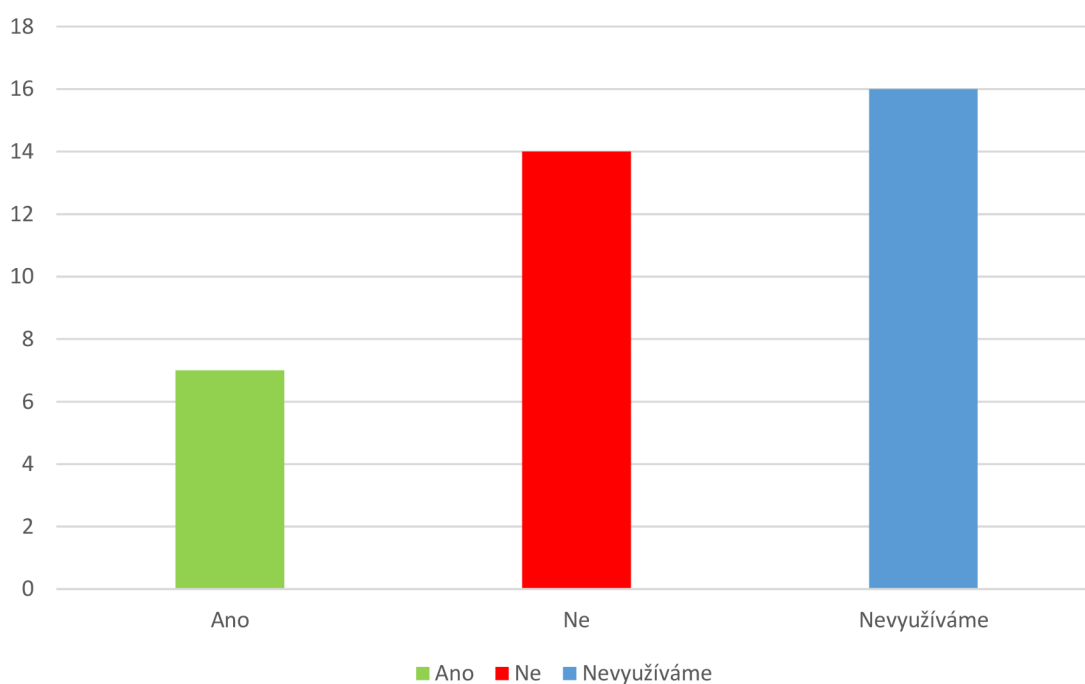
Graf č. 6

Využíváte při vzdělávání dvouletých dětí něco z nabídky Šablon/OP JAK?

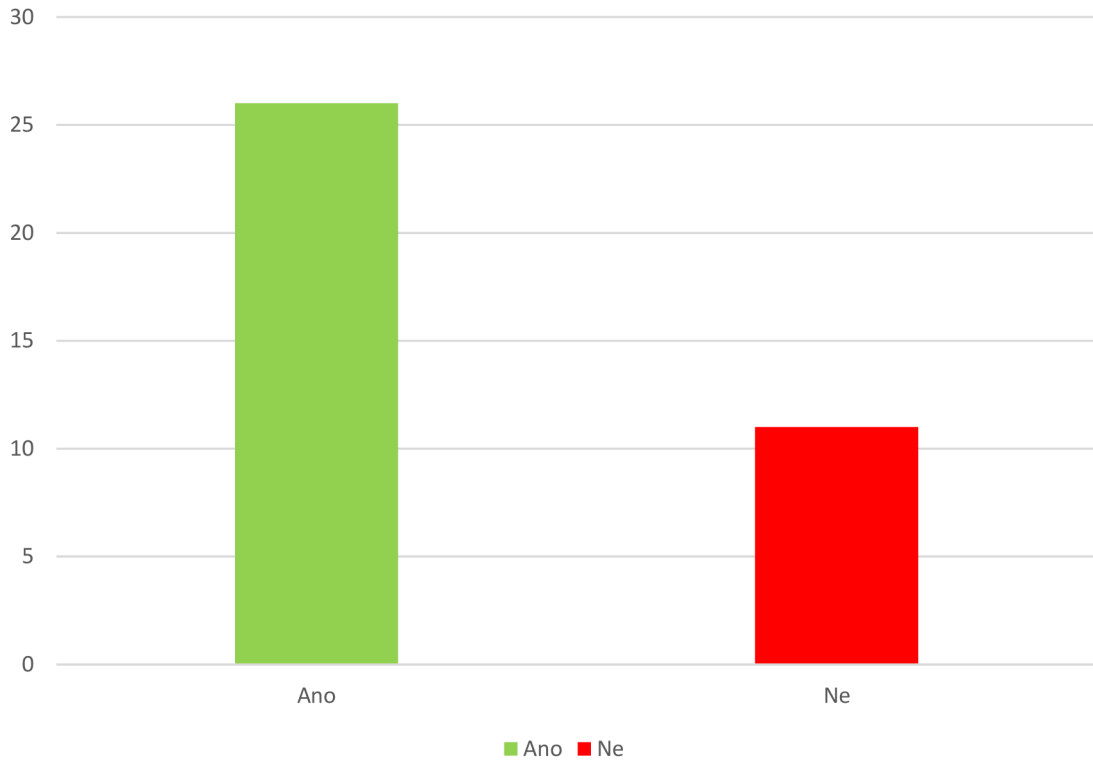
Graf č. 7

Vnímáte tyto možnosti jako dostačující a adekvátní?

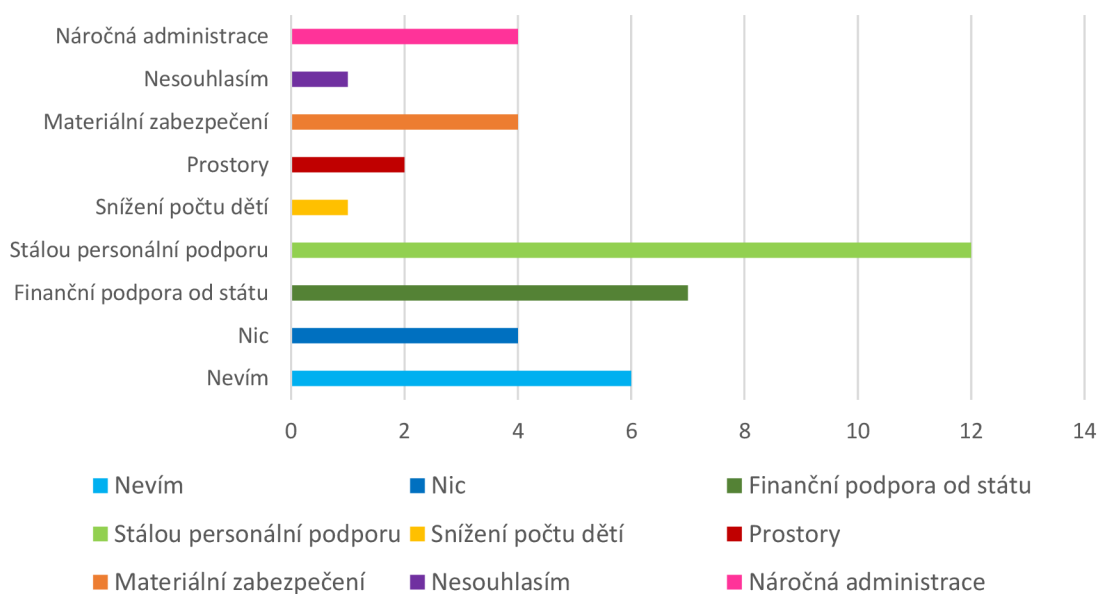
Graf č. 8

Splňuje Vaše mateřská škola dostatečně podmínky pro vzdělávání dětí od 2 do 3 let dle RVP PV?

Otázka č. 9

Co Vám v opatřeních chybí a uvítali byste?

ODPOVĚĎ	POČET
Nevím	4
Finance	2
Z kapacitních důvodů nepřijímáme, proto nic nepotřebujeme.	1
Výše úvazků "chův".	1
Více personální podpory.	1
Větší podpora pro pedagoga, péče o dvouleté děti je mnohem více náročná po fyzické, psychické i organizační stránce	1
Uvítala bych od státu chůvu k dětem.	1
Stálou personální podporu chůvy nebo školního asistenta	1
Snížený počet dětí na cca 15 a povinně chůva nebo AP.	1
Přímé finanční zajištění na chůvu z MŠMT v rozpočtu podle výkazů a nemuset čerpat složitě z dotačních titulů, jen další zátěž ředitelky.	1
přebalovací pult	1
Prostory	1
Pokud už dvouleté děti, pak jako samostatná skupina při MŠ a spíše jako sociální služba. Pokud kapacita MŠ má možnosti, pak pro přijetí dětí pod 3 roky, které vývojově odpovídají nároku režimu, nemám námitek.	1
Personál především	1
Personální podpora chůvy bez nutnosti využívání dotací EU.	1
Peníze na pomocný personál	1
Papírová náročnost	1

Nic mi nechybí	1
Nic	1
Nevím	1
Nevím	1
Nesouhlasíme	1
Nemám k tomu žádné připomínky	1
Nábytek	1
Nabídku pomůcek pro 2leté děti, také prvků (především na zahradu)	1
Možnost chůvy nebo školního asistenta bez nutnosti čerpání ze šablon.	1
Mateřské školy jsou až na posledním místě, pedagogové pracující s dvouletými dětmi by určitě zasloužili lepší finanční ohodnocení	1
Jsme malotřídní ZŠ a MŠ, chybí nám hlavně možnost zaměstnat nějakou pracovní sílu jako výpomoc ke dvouletým dětem – finanční stránka. Pokud by nebyla možnost čerpání z šablon – školní asistent, chůva, asi bychom dvouleté děti nebrali. Je problém sehnat někoho na pozici školního asistenta na poloviční úvazek – malé finanční ohodnocení.	1
Chůvu ze státního rozpočtu	1
Chůva	1
Dvouleté děti potřebují péči zdravotní sestry, ne vzdělávání učitelkou.	1
Celkové uspořádání a vybavení třídy. Přebalovací pult apod. Personál, nemáme chůvy. Ani na ně nemáme finanční prostředky.	1
.	1

2.2 Zkušenosti z praxe

Pracuji čtvrtým rokem v tří třídni mateřské škole na malém městě, z toho 2 roky jako chůva (později pod pozicí školní asistentka) u dvouletých dětí. V průměru v září nastoupilo 16 dětí, z nichž nejméně 12 bylo k 1.9. dvouletých. Před nástupem do mateřské školy probíhá v květnu a červnu adaptační program – během dopoledne chodí 1 až 2 děti v doprovodu rodičů na školní zahradu při pobytu venku, odpoledne přichází děti od 15:00 do 16:00 do třídy nejmenších dětí adaptovat se na prostředí třídy. Rodič zpravidla sedí u stolečku a je zde přítomen pouze jako dozor, hry se neúčastní. V případě, že vše probíhá v pořádku, odebírá se rodič do šatny, kde čeká na dítě. Adaptační program byl vypracován pro lepší adaptaci dětí na učitelky a nové prostředí.

Socializace dětí probíhá zprvu spíše na dospělé osoby. Děti se ve většině případů první zaměřují na kontakt a vztah s učitelkou, chůvou či jinou pečující osobou, navázání tohoto vztahu jim pomáhá s utvořením pocitu bezpečného a vlídného prostředí. Socializace a adaptace na mateřskou školu je velmi individuální u každého jedince. Některé děti nemají s nástupem do mateřské školy žádný problém, odpoutání od rodiče proběhne v klidu. Ani u takovýchto dětí ovšem neznamená, že po měsíci nemůže přijít změna a dítě najednou do školy nechce, pláče a protestuje. Jedná se o zcela přirozený jev. Délka adaptace kromě povahových vlastností dítěte a jeho zralosti podmiňuje i četnost docházky (u dítěte, které dochází do MŠ a poté delší dobu chybí, dochází k procesu adaptace několikrát během školního roku.

Práce pedagoga u dvouletých dětí je méně náročná na přípravu – děti vyžadují jednoduché cvičení, které se opakuje ideálně každý den stejné po celý týden, později s doplněním či drobnou obměnou. Cvičení je vhodné zakládat na klasických říkankách či písních s pohybem, které děti znají – např. „Kolo, kolo mlýnský.“ V praxi se osvědčilo také jednoduché cvičení v doprovodu klavíru. Vzdělávací činnosti jsou krátké, jednoduché, a ne příliš obsáhlé. Z tohoto důvodu je dle mého názoru práce pedagoga u nejmladších dětí nejméně náročná, co se týče časové náročnosti. Daleko více je u pedagogů a dalšího personálu pečující o děti mladší 3 let zatěžována stránka psychická a fyzická. Děti potřebují doprovod a dopomoc všude – na toaletě, při stravování, při oblékání. Často vyžadují společnost i při hrách, neboť s ostatními vrstevníky si

děti příliš nehrají, ale společnost dospělých vyhledávají. V poslední době, z důvodu digitálního rozvoje, často přicházejí do mateřské školy děti, které si samy hrát neumí a nereagují ani na nabídku her či aktivit, jsou zvyklé na hru na tabletu, telefonu a televizní vysílání.

Při stravování používají děti lžičku, kterou ve většině případů drží v úchopu „bagr.“ Většinu dětí je třeba dokrmovat, u menší části dětí je znát, že jsou doma plně krmeny a neumí se lžičkou vůbec manipulovat. Do mateřské školy také nastupují děti, které nejsou téměř vůbec zvyklé na stravu, kterou je třeba více kousat (např. maso, chléb apod.), nebo na oběd složený z polévky a druhého chodu. Setkat se také můžeme s dětmi, které mají velmi zanedbanou zubní hygienu, a tudíž nemají, jak kousat. Všechny děti umí pít z hrnečku.

Sebeobsluha dětí bývá na úrovni nošení hraček a jeho úklidu. Při oblékání by měly být děti schopné obléci si mikinu a kalhoty, čepici. Vzhledem k počasí v září jsou ideální pro děti holiny, nejen ohledně počasí, ale i díky jejich snadnému obouvání i zouvání. Problém bývá obouvání přezůvek, což je třeba děti nejprve naučit, neboť při příchodu do MŠ často obouvají děti rodiče a dítě tak nemá potřebu tuto činnost ovládat. Při oblékání bundy spolupracuje dítě s dospělou osobou – při oblékání pomáhají nejen pedagogičtí pracovníci, ale také pečující osoby (uklízečky, chůva). Jednou z podmínek přijetí do mateřské školy je odstranění plen po dobu dne (netýká se tedy poledního spánku). Děti musí být zvyklé na užívání toalety nebo nočníku, dále se fixují základní hygienická pravidla jako mytí rukou po toaletě, před jídlem, užívání kapesníku s dopomocí, nácvik smrkání.

Řeč je zpravidla znatelně lepší u děvčat než u chlapců. Úroveň řeči bývá v poměrně široké škále od rozvitých a podřadných souvětích až po nemluvné děti. Většina nemluvných dětí se v průběhu školního roku rozmluví alespoň na úrovni, na které je schopné se dorozumět s dospělými. Rozvoji napomáhá reprodukce básniček, písniček, seznamování s novými pojmy, pozorování a odposlech řeči od dětí i dospělých.

Materiální vybavení se příliš neliší od pomůcek vhodných pro děti tříleté. Hračky s menšími částmi jsou uklizené ve skříni, kam nemají děti přístup a jsou jim nabízeny pouze na vyžádání, pod dohledem, anebo až později během

školního roku. Výškový rozdíl mezi dvouletým a tříletým dítětem je zanedbatelný vůči nábytku a odpovídá tak potřebám obou věkových kategorií.

2.3 Diskuze

Při realizaci dotazníkového šetření a získávání odpovědí se nepodařilo získat dostatečný počet odpovědí vzhledem k počtu registrovaných mateřských škol na území České republiky a výsledky tohoto šetření tedy nelze plošně použít na celé území České republiky, ačkoliv z každého kraje odpověděla alespoň jeden ředitel nebo ředitelka. Nicméně z těchto dat vyšlo najevo, že více jak polovina respondentů – ředitelů/ředitelek nesouhlasí s umístováním dětí mladších 3 let do mateřské školy. Z poslední otázky, která byla jediná otevřená, vyšlo, že nejvíce řeší ředitelé formu úvazku pro personální podporu (chůvy, asistentky), který není stálý a s tím související finanční ohodnocení. Odpovědí na tuto poptávku by mohlo být sestavení vhodného rozpočtu, který by počítal se zaměstnáním asistenta – chůvy jako stálého zaměstnance bez nutnosti žádání o dotaci v rámci programů OP VVV a OP JAK, které jsou vždy pouze na určitou dobu.

Po celkovém vyhodnocení dotazníku jsem došla k potvrzení svého očekávání, že postavení pedagogických pracovníků není plně otevřené k přijímání dvouletých dětí do mateřských škol, přestože tyto děti jsou do škol přijímány a umístovány. V roce 2015 uvedla Mgr. Jan Kropáčková, že: *„Přetrvávající názory české společnosti, že matku dítěte do tří let nikdo nenahradí, že matka, která umístí své dvouleté dítě do instituce, a tím upřednostní své osobní zájmy nad zájmy dítěte, je špatnou matkou, jsou předsudky, na což poukazuje např. publikace Klíč k jeslím (2007) nebo Péče o nejmenší. Boření mýtů. (2013). Výzkumně nebyl prokázán škodlivý či negativní vliv zařízení pro denní péči dětí do tří let. V současné době nejsou známa ani žádná výzkumná šetření, která by např. prokázala, že děti tříleté se adaptují na prostředí mateřské školy lépe než děti dvouleté (Saxonberg, Hašková, Mudrák, 2013).“* (<https://clanky.rvp.cz/clanek/20401/SPECIFIKA-PRACE-S-DVOULETYMI-DETMI-V-MATERSKE-SKOLE-2-DIL.html>, 27.6.2024). Dle výše uvedené citace, zkušeností z několika sociálních skupin pedagogů pracujících v mateřských školách a vyhodnocení dotazníku této bakalářské práce (konkrétně otázky č. 3) se názor a postoj české společnosti za posledních 9 let příliš nezměnil, a to ani k přihlídnutí k dnešní dostupnosti informací ze zahraničních školských systémů a jejich výsledků.

Závěr

V porovnání informací získaných při zpracování v teoretické části a zkušeností získanou 4. letou praxí v mateřské škole jsem zjistila, že většina námi přijatými dětmi naprosto rozdílná od informací z literatury. Více jak polovina dětí z celkového počtu přijatých neumí smrkat – rodiče je ještě odsávají odsávačkou, přicházejí k nám děti, které neumí kousat – děti jsou stále na měkké stravě (mixované, kaše, jogurty, přesnídávky, jsou kojené), slovní zásoba dětí je slabá, často nemluví ani v jednoduchých větách. Jako velkou komplikaci vnímám spolupráci s rodiči dětí, které se vůči tabulkovým informacím odlišují více než je v normě a kategoricky odmítají jakákoliv případná vyšetření pod výmluvou, že je ještě malý/malá. Celkově u dětí ve velké míře schází schopnost sebeobsluhy, děti bývají doma plně oblékány, často i krmeny a nemají tak prostor pro rozvoj sebeobsluhy a samostatnosti. Naopak, stejně jak uváděl Matějček, rodiče kladou velký důraz na užívání toalety. Vzhledem k vznikajícím dětským klubům i v menších městech a růstu zájmu o jejich návštěvu je spousta dětí poměrně dobře socializovaná v kolektivu svých vrstevníků i dospělých. Lépe se tedy přizpůsobují kolektivu většího počtu dětí a přijímají skupinová pravidla. Dobře se adaptují také děti, které se zúčastnily adaptačního programu mateřské školy v květnu a červnu.

Po zpracování praktické části této bakalářské práce se potvrdilo, že mezi širokou pedagogickou obcí je téma dvouletých dětí v mateřských školách stále velmi diskutované a velmi kontroverzní téma. Ve většině případů se setkává spíše s kritikou a nesouhlasem a stále ještě nejsou na tyto děti připraveny všechny mateřské školy. Jedním z nejvíce opakujícím problémem je složitost žádání o personální podporu a její financování. Většina ředitelů by ocenila možnost financování z vlastního rozpočtu bez nutnosti čerpání šablon a jiných podpůrných opatření. Dle výsledků dotazníku není česká společnost příliš nakloněna k formátu vzdělávání většiny evropských států, kde je rodičovská dovolená výrazně kratší, a tudíž i nástup do institucionalizované péče a vzdělávání dětí podstatně dřívější, než je zvykem v České republice.

Při vytváření, rozesílání a zpracovávání praktické části formou dotazníkového šetření jsem předpokládala větší účast a snadnější přístup k respondentům,

kterých se i přes rozesílání formou komunit předškolních pedagogů na sociálních sítích, nepodařilo sehnat mnoho.

Seznam použitých zdrojů

- Helus, Z. (2004). *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Portál.
- Hříchová, M., Miňhová, J., & Novotná, L. (2000). *Vývojová psychologie pro učitele* (2. vyd). Západočeská univerzita.
- Kotátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet* (2., rozš. a aktualiz. vyd). Grada.
- Kropáčková, J. (2015), *Specifika práce s dvouletými dětmi v mateřské škole – 2. díl*, <https://clanky.rvp.cz/clanek/20401/SPECIFIKA-PRACE-S-DVOULETYMI-DETMI-V-MATERSKE-SKOLE-2-DIL.html>, 27.6.2024
- Matějček, Z. (2005). *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět*. Grada.
- MŠMT, *Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let v mateřské škole*, <https://msmt.gov.cz/file/52421/>
- MŠMT, *OP VVV Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro MŠ*
- MŠMT (2021). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*
- Splavcová, H., & Kropáčková, J. (2016). *Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ*. Portál.
- Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání* (Vydání druhé, doplněné a přepracované). Karolinum.
- Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Grada.
- Vyhláška č. 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých a její přílohy
- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>

Zákon č. 561, Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání https://ppropo.mpsv.cz/zakon_561_2004

Zákon č. 563/2004 Sb. a vyhlášky č. 317/2005 Sb., <https://msmt.gov.cz/dokumenty/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – propagační leták OP JAK pro MŠ od MŠMT

Příloha č. 2 – Adaptační strategie MŠ

Operační program
Jan Amos Komenský

OPJAK.cz
MSMT.cz

ŠABLONY OP JAK MATEŘSKÉ ŠKOLY

Finanční prostředky na aktivity bude možné čerpat z výzvy ŠABLONY PRO ZŠ A MŠ I s celkovou alokací 9 mld. Kč.

CÍL VÝZVY

Příspěvek k zajištění rovného přístupu ke kvalitnímu a inkluzivnímu vzdělávání pro všechny děti, žáky a účastníky zájmového vzdělávání prostřednictvím podpůrných personálních pozic, vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení, vzájemného sdílení zkušeností, spolupráce a podpory zavádění inovativních metod výuky.

PŘEHLED ŠABLON PRO MŠ

Personální podpora:

Školní asistent MŠ
Sociální pedagog MŠ
Dvojazyčný asistent MŠ

Osobnostně sociální a profesní rozvoj pracovníků ve vzdělávání MŠ:

Vzdělávání pracovníků ve vzdělávání MŠ
Spolupráce pracovníků ve vzdělávání MŠ

Podpora inovativního vzdělávání dětí v MŠ:

Inovativní vzdělávání dětí v MŠ
Podpora dětí s odlišným mateřským jazykem v MŠ

Spolupráce s rodiči dětí MŠ a veřejností:

Odborně zaměřená tematická a komunitní setkávání v MŠ

Je-li součástí MŠ také školní družina či školní klub, je možné využít i šablony určené pro tyto subjekty.

Minimální výše projektu:

100 000 Kč

Maximální výše projektu:

300 000 Kč

+ (počet dětí x 3 000 Kč)
+ (počet účastníků x 2 500 Kč) - pokud je součástí právnické osoby ŠD/ŠK a jsou pro ně zvoleny aktivity

Délka projektu: **2 - 3 roky**

Způsobilost výdajů: až 3 měsíce před datem podání žádosti o podporu, nejdříve však od 1. 5. 2022

Podání žádosti o podporu:

25. 5. 2022 - 28. 4. 2023 do 14 hodin

v aplikaci **IS KP21+** na webu:

iskp21.mssf.cz

KONZULTAČNÍ LINKA PRO ŠABLONY OP JAK

e-mail: dotazyZP@msmt.cz

tel.: 234 814 777

Každý pracovní den od 9 do 15 hodin.

Více informací na webu:

[OPJAK.cz/vyzvy](https://opjak.cz/vyzvy)

Spolufinancováno
Evropskou unií

zdroj: <https://opjak.cz/aktuality/sablony-op-jak-vyhlasy-9-miliard-pro-materske-a-zakladni-skoly/> (3.2024, 21:22)

ADAPTAČNÍ STRATEGIE = ZVYKÁNÍ

(plán k postupnému začleňování nových dětí do MŠ)

Rodič si předem domlouvá termín s učitelkami, aby zabránil nepříznivým adaptačním podmínkám-spojování dětí, suplování jiné učitelky. Na zvykání je přítomno ve třídě vždy pouze 1 nové dítě.

1. **Návštěva MŠ v době pobytu venku-na školní zahradě v doprovodu rodiče.** Dítě se seznamuje s prostředím, dětmi, učitelkami. Rodič má možnost vidět, jak vše funguje, seznámit se s učitelkami, předat bližší informace o svém dítěti.
2. **Návštěva MŠ v odpoledních hodinách (14:30 – 15:30) v doprovodu rodiče.** Dítě se seznamuje s prostředím třídy, hračkami, dětmi, učitelkou. Rodič má opět možnost vidět práci učitelek, jejich reakce, režim a předat bližší informace o svém dítěti – na co je zvyklé, co mu dělá obtíže, co má rádo. Rodič je ve třídě však pouze jako dohled, nehraje si s dítětem, zajišťuje pouze pocit bezpečí-nejsem tu „sám“. Tato fáze probíhá maximálně 2 měsíce před nástupem u dětí 2letých, mimo období hlavních školních prázdnin, při řádném zápisu tedy v měsících květen, červen. V širším časovém horizontu nemá smysl, vzhledem k velmi nízkému věku dítěte.
3. **Návštěva v MŠ v odpoledních hodinách (14:30 – 15:30) u přijatých dětí bez doprovodu rodiče.** Rodič zprvu MŠ neopouští, je v dosahu v šatně, později odchází z MŠ a vrací se v domluvený čas pro dítě. Doba pobytu dítěte se prodlužuje podle adaptačních obtíží od cca 15 min.-1 hod.
4. **V případě větších adaptačních potíží probíhá návštěva v MŠ v dopoledních hodinách u přijatých dětí bez rodiče od 8:00hod.** Doba pobytu se postupně prodlužuje podle reakcí dítěte.

Zdroj: <https://ms-brezova.cz/povinne-informace/adaptacni-strategie-zvykani/>
(6.2024, 13:10)